

De Dorpswandelaar nr. 3

De hele dag in de boeken geneusd, ben er duf van, dus hoog tijd voor iets heel anders. Ik ga lopen, zeg ik tegen mezelf. En zo gezegd, zo gedaan.
Steek eerst mijn neus buiten de deur om te voelen of het koud is en er wind staat, maar dat valt mee. Er glimt zelfs een waterig zonnetje.
Ik kuier op mijn gemak ons hofje uit en koers richting Keersoppermolen, langs de nieuwbouwhuisjes op het woonwagenkampje - het lijken wel luxe vakantiehuisjes, die van alle gemakken zijn voorzien met zonnepanelen en snel internet via glasvezel! - en houd de open vlakte links van me. Goh, over tig jaar ligt daar een nieuwe weg, de N69, met alle vrachtverkeer dat er over davert. Dan is het afgelopen met de rust en ruimte die het landbouwgebied en het mooie beekdal van de Keersop nu nog uitstralen. Het zal wel moeten zoals het gaat, want de ellende die het centrum al die jaren heeft gekend met het verkeer moet gewoon anders. Maar jammer is het wel.
Heel misschien, héél misschien hebben we geluk als er nog wat uitstel komt. Want dan is er kans dat de mobiliteit zo enorm verandert, dat de nieuwe weg er helemaal niet meer hoeft te komen. Dan gaan de goederenstromen op een totaal nieuwe manier. Zijn er hyperloops, robotvoertuigen, drones, containertunnels en wat dies meer zij. Stel je toch eens voor!

Wat een tegenstelling tot waar ik vanmorgen nog in gedoken ben. In de historie van Dommelen. Een boekwerk over Dommelen voerde me terug naar de jaren 800, waarin het gebied waar ik nu door loop een klein deel was van een reusachtig Frankrijk. Een kleine eeuw later viel dat rijk uiteen in kleinere hertogdommen en graafschappen, en Dommelen kwam terecht in het graafschap Leuven (huidig Belgisch en Nederlands Brabant en stuk Zeeland). Omstreeks 1450 werd het graafschap opgeslokt door het Bourgondische Rijk en dat werd weer later deel van het Habsburgse Hof. Toen dat werd gesplitst in een Duits -Oostenrijks en een Spaans deel, kwam Dommelen onder Spaans gezag.

In 1464 werden de grenzen van Dommelen beschreven en "voor eeuwig" vastgelegd als het gebied tussen Dommel en Keersop, vanaf de Malpie tot aan de samenloop van beide beken. In 1543 werd Hubert van Clusen heer over de gemeenschappen Waalre, Aalst en Valkenswaard en in 1561 werd Dommelen min of meer ingelijfd. De van der Clusens woonden nabij op een kasteeltje bij de Loondermolen, vandaar misschien, maar die heerschappij werd opgeheven in 1568. Toen kwam Bergeijk in zicht. Het is niet zeker of dat werelds gezag was, maar kerkelijk was dat zeker het geval.

Ik ben inmiddels aangekomen bij de Keersoppermolen en bewonder het fraaie beekgezicht links en rechts van de weg, lees nog eens het fijne gedicht dat Frans Hoppenbrouwers over deze plek schreef en wandel dan langs de manège-boerderij naar de plek waar voorheen nog enkele woonwagens stonden. Zouden die nu allemaal in die nieuwe mooie huisjes komen te wonen, vroeg ik me af? Of zijn ze hier gewoon uitgestorven? En terwijl ik me dat afvraag, gaan mijn gedachten al weer terug naar wat ik eerder die dag tot mij genomen had over het vroegere Dommelen, maar nu aan de hand van de geestelijke autoriteit.

De oudste naam die ik las was die van pastoor Mathias Jansen, van 1602 - 1640, dienaar in Dommelen. Zijn opvolger werd ene pastoor De Bree, 1640 - 1648.

Beiden zo beetje op het eind van de 80-jarige oorlog. Daarna werd het een poos spannend omdat de protestanten de baas werden en geen RK geestelijken wensten in hun gebieden. Hooguit oogluikend toelieten daar waar ze geen echt gezag konden uitoefenen, zoals hier. De kapel op Sint Agnetendal bood een oplossing. Zes Franciscanen hebben daar in tal van rommelige jaren de parochiediensten verzorgd. Een naam is bekend gebleven, die van Pater Cremers, van 1702 - 1747. En dat is best een lange periode in een moeilijke tijd.

Mijn boek vermeldt meer namen, die voor de Dommelse gemeenschap van belang werden. Te beginnen met ene pastoor Antonius Cuypers uit Gemert, die verdrong. Na hem kwam pastoor Raupp, niks van bekend. Gevolgd door pastoor Somers, die de plek van de huidige kerk koos onder veel protest van de burgerij, maar toch doorzette met hulp van de bisschop. De kerk kwam er - gebouwd door architect van Tulder in 1883 en gefinancierd met rentes van vooral Russische effecten! (die later behoorlijk waardeloos bleken).

Uit de nieuwe tijd leer ik de namen van de Bossenaar, pastoor Bolsius, van 1906 - 1927, die een echte actieveling was. Vandaar ook zijn straatnaambordje in zuid. Te noemen valt de aanleg van een mooie tuin, visvijvers en een grachtje. de regeling om electriciteit af te mogen nemen van de brouwerij, de verpachting van de kerkbanken, kaarsenverkoop, de bouw van een katechismuslokaal en een RK bewaarschooltje, zijn salarisverhoging - een verdubbeling! - en de instelling van diverse broederschappen, wel zes! Na hem kwam bouwpastoor van der Eerden, 1928, die de kerk verbouwde, groter, twee kerkklokken kreeg van de familie Snieders en een bewaarschool, inclusief woonhuis liet zetten. Dan pastoor Mercx, 1953 - 1969, hij liet de kerk schilderen in lichte kleuren, nieuw glas in lood ramen plaatsen en een kapelletje bouwen in het Brouwersbos, een belofte gedaan in de oorlog (om Dommelen te sparen). Mercx was ook de pastoor van de (beroemde) nachtegalengrap, waarover later meer. En ik sluit de rij met pastoor van Gastel, die zoals hij zelf vertelde, de enige was die in Dommelen (Noord) de weg wist te vinden. En dat is best knap. Want zelf woon ik al bijna 30 jaar hier en weet wel de weg, maar vraag me niet om dat aan iemand van buiten te moeten wijzen.

Ik zou u nog iets moeten vertellen over enkele "voornamen Inboorlingen" die er zijn geweest. Maar ik ben zo moe van al die heiligheid en wellicht ook schijnheiligheid, dat ik echt even moet verpozen in het kapelletje in het Brouwersbos waar ik na deze omzwerving door de Keersopper Dreven en -Beemden zo maar ben terecht gekomen. Hè, hè, vooruit dan maar. Een kaarsje voor hun (van toen) en mijn (huidig) zieleheil.

De... Dorpswandelaar.